

Atgimimas Skuodo rajone

SKUODO MUZIEJUS

Šiame stende – Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio (LPS) sukulto tautinio judėjimo, pasiekusio kiekvieną šalies miestą ir pakeitęsio šalies istoriją, akimirkos iš Skuodo. Daugumą eksponuojamų nuotraukų, paskatinti iniciatyvos „Skaitmeninis turinys apie Lietuvos valstybės kūrimosi laikotarpį liudijantį dokumentinį paveldą – nacionaliniuose ir tarptautiniuose portaluose“, j muziejų sunešė gyventojai, patys dalyvavę 1988–1990 m. įvykiuose.

Baltijos kelias. 1989 m. Dauguma nuotraukoje įaminti, šios akcijos dalyvių yra Skuodo Mekloracijos statybos valdybos (MSV) darbuotojai. Fotografas nežinomas. SM 1 646

Tankai Lietuvos-Latvijos pasienyje netoli Skuodo. 1989 m. Fotografai S. Urneša. SM 1 008

Vilniuje 1988 m. birželį įsikūręs Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis (LPS) per kelis savo veiklos mėnesius išjudino Lietuvą daugiataktantinėmis akcijomis, ekologiniais žygiais ir mitingais. Skuodo žmonės suprato, kad, norint atgauti Lietuvos Nepriklausomybę, tautinę simboliką, dainas, poeziją, netgi žmogiškąjį orumą ir toliau puoselėti papročius, tradicines šventes, būtina steigti Sąjūdžio rėmimo grupes.

Rugpjūčio 29 d. buvo įkurta LPS Skuodo grupė, rugsėjo mėnesį įvyko jos narių susitikimas su visuomene, spalio 15 d. – mitingas. Darbo kolektyvuose ėmė kurtis Sąjūdžio palaikymo grupės – metų pabaigoje Skuodo rajone jų buvo devynios. Į sostinėje spalio 22–23 d. vykusį LPS suvažiavimą išvyko 6 Skuodo atstovai: Kazys Girdžiūnas, gydytojas Vaclovas Intas, architektas Steponas Gylis, žurnalistas Juozas Vyšniauskas, mokytojas Vytautas Mačiulis, Arvydas Jurškas.

Spalio 31 d. Skuodo Sąjūdžio rėmimo grupė – klubas „Tremtinys“ – surengė eitynes į Skuodo geležinkelio stotį, Tytos minutes, giesmėmis ir prisiminimais buvo pagerbtas žuvusiųjų kelyje į tremtį ir pačioje tremtyje atminimas.

Lapkričio 11 d. Pašilėje suplovė savo pirmoji rajone tautinė vėliava. Apie Lietuvos Atgimimą, tautinės sąmonės budimą renginio metu kalbėjo vyr. vet. gydytojas Tadas Poškys, apie vėliavos kelią iki Pašilės – Stasys Jonauskas.

Tų metų rudenį buvo suorganizuota talka Apuolės pilikalniui sutvarkyti. Joje dalyvavo ir Latvijos (Liepojos) gamtos apsaugos klubai.

Gruodžio 17 d. rajono kultūros namuose įvyko Skuodo Sąjūdžio rėmimo grupių steigiamoji konferencija. Jos metu buvo sukurta rajoninė Sąjūdžio organizacija, išrinkta grupių taryba. Jos nariais tapo Rymantė Šmaizienė, Virmantas Butrimas, Stefa Anuzienė, Kazimieras Girdžiūnas, Vytautas Mačiulis, Juozas Kurtinaitis, Steponas Gylis ir Marytė Katarzienė.

1989 m. rugpjūčio 23 d. skudiškiai dalyvavo Baltijos kelio akcijoje. Susikibę rankomis jie apjuosė dviejų kilometrų ruožą tarp Pasvalio ir Latvijos pasienio.

Persitvarkymo laikotarpiu Skuodo rajone buvo atstatyti šie paminklai: 1989 m. rugpjūčio 27 d. atnaujintas, rekonstruotas ir j pirmą kartą vieta perkeltas Kristaus Karaliaus paminklas Notuose, kuris sovietmečiu buvo nugriautas; 1990 m. birželį Skuodo miesto skverelyje atstatytas Mūro kryžius, Barstyčiuose – Ateitinių paminklas, Aleksandrijoje – paminklas Nepriklausomybei.

Kulų kapinių papėdėje esančioje žydų žudynių vietoje Atgimimo metais pastatytas paminklas žydų genocido aukoms atminti.

LPS steigiamajame suvažiavime dalyvavo Rymantė Šmaizienė, Vaclovas Intas, Vytautas Mačiulis, Juozas Vyšniauskas ir Petras Brazauskas.

Tekstą parengė Skuodo muziejaus vyr. fondų saugotoja Arina Milluviėnė

Skuodo žydų genocido vietoje – Kulų senųjų kapinių papėdėje. Prie mikrofono – Skuodo rajono tarybos pirmininkas Vytautas Mačiulis. Fotografas nežinomas. SM 1 5418

Išdėngus paminklo atidengimas Aleksandrijoje senelijoje. Prie mikrofono – Aleksandrijos viršaitė Edmunda Vrublūtė. Ant paminklo likusias užrašas: „Kryžiaus lauko – vieta įgybt“, „Mokėjimas – Gėdimo stulpas“. 1999 m. birželio 17 d. Fotografas nežinomas. SM 1 5425

Persitvarkymo Skuodo miesto Mūro kryžius. Prie jo pagerbą atiduoda bačyla Nongausė ir du tautiniai savanoriai. Fotografas nežinomas. SM 1 5449

Mūro kryžiaus atstatymo ir pašventinimo šilainės Skuode 1990 m. birželio 23 d. Kalbą šalia Skuodo rajono tarybos pirmininkas Vytautas Mačiulis. Šalia jo stovi Skuodo rajono žemėtvarkos skyriaus vedėjas Vytautas Gedas, prie paminklo – juo. Petras Palšys. Fotografas nežinomas. SM 1 5414

Mitingas vykęs 1989 m. prie Skuodo kultūros namų, kur tuo metu vyko Komunistų partijos konferencija, dalyviai. Fotografas S. Urneša. SM 1 1009

